

# PRAZGODOVINA

## Stara ali PALEOLITIK

Prvi ljudje so se pojavili na območju današnje Afrike. Bili so NOMADI (ker so se za hrano selili iz območja na območje). Živeli so v majhnih skupinah (5-10 članov). Poznali so enostavno delitev na moške in ženske. Moški so se ukvarjali z lovom, ženske pa z nabiralništvom, ognjem ter skrbele za otroke. Lovili so različne divje živali (srne, konji, medvedi, mamute...) ter nabirali vse, kar jim je narava ponudila (jagodičevje, zelišča, sadje...). Živeli so na prostem ali v enostavnih bivališčih izdelanih iz lesa in živalske kože. Eno izmed največjih odkritij tega obdobja je bil OGENJ. Za izdelovanje orožja in orodja so uporabljali kamenje, les in kosti. S časom so se naučili sejati semena, tako niso bili več odvisni samo od tega, kar so našli v naravi, zato so začeli poseljevati jame ter si izdelovati trajnejša bivališča. Prazgodovinski ljudje si niso znali razlagati naravnih pojavov, zato so jih predpisovali bogovom. Te bogove so častili z stenski slikami, ki jih imenujemo tudi JAMSKE POSLIKAVE.

## Srednja ali MEZOLITIK

Je obdobje, ki se začne s koncem ledene dobe. Zaradi otoplitve se je veliko ledenikov skrčilo in zmanjšalo. To je povzročilo dvig morske gladine in nastanek novih rek. Praljudje tega obdobja spoznajo prednosti, ki jim ponuja življenje v bližini rek in morja, prednosti kot so npr. lažji dostop do hrane, pitne vode..., zato se začnejo naseljevati v bližino rek in morja. Prav tako začnejo izdelovati in uporabljati novo orožje in orodje kot so kamnita sekira, lok, mreža itd. Za ribolov začnejo uporabljati VRŠE (košare), za prevoz po rekah pa čolne imenovane deblaki (čolniček izdelali iz enega samega debla). Še vedno se preživljajo z lovom in nabiralništvom. Pomembna novost je udomačitev psa, ki jih je opozarjal na nevarnosti in jim pomagal pri lovu. Iz blata in lesa si začnejo graditi trdnejše hiške, ki jih imenujemo KOLIBE. Spoznajo, da za preživetje potrebujejo drug drugega, zato se začnejo povezovati v večje SKUPINE (20-30 članov).

## Mlajša ali NEOLITIK

Pojavi se je novi načini poljedelstva, ki ga imenujemo NAMAKALNO poljedelstvo. Ljudje tega obdobja spoznajo koristi, ki jim lahko živali ponudijo, zato začnejo UDOMAČEVATI prve živali (ovce in koze). S časom spoznajo novo tehniko pridobivanja plodne zemlje, ki jo imenujemo POŽIGALNIŠTVO. To povzroči nastanek NEOLITKE REVOLUCIJE. Lovci in nabiralci se začnejo ukvarjati s poljedelstvom in živinorejo. Poleg koz in ovc začnejo udomačevati tudi druge živali kot si prašiči, kokoši, konje... Pojavi se tudi novo orodje kot je srp, motika, ralo. Ljudje se začnejo povezovati v skupnosti oz. plemena.

## DOBA KOVIN

Obdobja se imenujejo po kovinah, ki so bile takrat odkrite. Delimo ga na 3

- Bakrena doba
- Bronasta
- železna.

### BAKRENA DOBA

Človek iz bakrene rude začne pridobivati baker. Začeli so izdelovati orožje in orodje iz bakra, ki je bilo trše in lažje od kamenea. Pojavi se nova oblika naselitve, ki jo imenujemo MOSTIČARSTVO oz. KOLIŠČARJI. To so bile hiške zgrajene na kolih, ki so bile med seboj povezane z mostovi. Prav tako pa se začne tudi razvoj prvih obrti lončarstva, usnjarstva, izdelovanje nakita,...

### BRONASTA DOBA

Z mešanjem kositra in bakra so pridobili novo kovino BRON, ki je bil trši in zato bolj primeren za izdelovanje orožja in orodja. V tem času se razvijejo prve pisave ter pojavijo prve visoke civilizacije(Egipt, Amerika..). Ljudje začnejo med seboj menjati dobrine, pojavi se prva oblika trgovine. Na manjših vzpetinah začnejo nastajati utrjena naselja – gradišča.

### ŽELEZNA DOBA

Z njegovo uporabo se je način življenja ljudi temeljito izboljšal. Pridobivanje in obdelava kovin je bila zelo zahtevna. Veliko ljudi opusti poljedelstvo in živinorejo, ker se razvijejo novi poklici (talilci, rudarji kovači). Ljudje so se začeli razlikovati in deliti po premoženju(bogati in revni).

## PRAZGODOVINA NA SLOVENSKEM

### NEANDERTALČEVA PIŠČAL – IZ DIVJIH BAB

Najstarejše glasbilo na svetu staro 60.000 je piščal, ki jo je izdelal neandrtalec iz medvedje kosti. Trenutno se nahaja v Narodnem muzeju Slovenije.

### ŠIVANKA – POTOČKA ZIJALKA

V kameni dobi, je bilo na tem mestu središče lovcev. Tu so bile najdene kosti več kot 40 različnih vrst živali in več kamnitih konic puščic. Najpomembnejše odkritje je bila najstarejša šivanka na svetu.

### SITULA Z VAČ ALI VAŠKA SITULA

situla, ki je nastala v času železne dobe. Okrašena je s človeškimi in živalskimi figurami, ki opisujejo pomembne dogodke iz življenja nekega verjetno vplivnega človeka. Trenutno se nahaja v Narodnem muzeju Slovenije.